

Nr 8.

Av herr **De Geer** i Hanaskog **m. fl.**, *angående fullständigt förstatligande av folkskoleväsendet.*

Kostnaderna för folkskoleväsendet äro fortfarande ganska betungande särskilt å landsbygden och trycka dessutom jämförelsevis ojämnt. Kommunernas utgifter för skolundervisningen utgöras ju numera huvudsakligen av deras andel i kostnaderna för byggande och underhåll av skolhus och lärarbostäder. Enligt nu senast gällande bestämmelser skall som regel kommunen anskaffa erforderligt kapital för skolornas uppförande men erhåller högst 75 % i statsbidrag till amortering av det lån som upptages för gäldande av byggnadskostnaderna. Kommunerna få alltså förränta kapitalet och betala $\frac{1}{4}$ av anläggningskostnaderna samt dessutom svara för underhållet av byggnaderna. Då denna nu gällande regel av statsmakterna fastslogs, tänkte man sig allmänt på landsbygden, att, då kommunerna skola fortfarande svara för en icke obetydlig del av skolbyggnaderna, de också skulle kunna ha möjlighet i viss mån moderera hela kostnadssumman. Man tänkte sig alltså, att landsbygden kanske skulle kunna frammana en ökad enkelhet och sparsamhet vid skolhusens utbyggande. Emellertid har det visat sig, att de regler, efter vilka skolbyggnaderna skola utformas, och som nog också i allmänhet torde vara de riktiga, så fullständigt bestämmas av staten, att kommunerna knappast ha något att säga till om. Kvar står egentligen endast för kommunerna att gälda vissa kostnader och betydande sådana utan att kunna nämnvärt inverka på kostnadssummorna. Helt naturligt framkommer därför ganska allmänt den tanken, att, då kommunernas medbestämmanderätt i så hög grad, som nu är fallet, beskurits, det rationellaste vore, att staten helt och hållet övertager folkskoleväsendet.

Man måste dock hoppas och fordra, att, om staten övertager det hela, bl. a. så kan ordnas, att skolbarnen, med undantag möjligen för vissa distrikt i Norrland, kunna bo i sina familjer och deras framkomst till skolorna underlättades genom s. k. skolskjutsar. Sedan numera som mera allmän regel gäller att koncentrera undervisningen till större, centralt belägna skolor och de mindre skolhusen indragas, är av yttersta vikt, att, som nyss nämnts, barnens möjligheter för framkomst till skolorna på alla sätt underlättas.

Även om folkskoleväsendet förstatligas bör vara naturligt att inom kommunerna fortfarande bibehållas skolstyrelser eller liknande organ för att behandla frågor, som inom respektive kommuner kunna vara i behov av speciell, lokal undersökning och behandling.

I anslutning till vad här ovan anförts hemställa vi sålunda,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag med bestämmelser rörande fullständigt förstatligande av folkskoleväsendet.

Stockholm den 16 januari 1939.

Arvid De Geer.

Anders Pettersson.

Arvid Jonsson.

Nestor Hammarlund.
